

Aggódó és féltő gondolatok

Méghogy nincsenek csodák?

Bizony vannak, mindnyájan megértünk már csodákat, de egyet, talán a történelem legnagyobb csodáját nem feledjük.

Senki sem hitt benne, mégis sokan azon dolgoztak, hogy ez bekövetkezzék, és a történelem fíntora, mikor bekövetkezett, azok, akik akarták, akik ezért dolgoztak egy-két emberöltőn keresztül, ezek kishitűek voltak, nem hittek benne. G. Bush, az Egyesült Államok elnöke 89 novemberében felhíva telefonon Gorbacsovot és megkérdezte tőle: merjünk-e csodát tenni? És a válasz meglepő, a Da volt!

Mondom, ki hitte volna? Ki gondolta volna, hogy a világ legnagyobb kiterjedésű állama, a világ legerősebb hadserege, a világ legjobb adminisztrációja, mint egy kártyavár összeomlik?!

És ki tudja még mit fogunk megérni...

Elég sokfelé megfordultam a nagyvilágban, sok mindent láttam, tapasztaltam, de bárhol jártam is, mindig arra gondoltam, hogy a látottak, tapasztaltak milyen vetületben érvényesek az én kicsi falumra. Sajnos tapasztalataim aggasztóak. Sokszor felteszem magamban a kérdést, mi lesz veled falum, mi lesz veled Póka, hogy fogod a történelem kihívásait átvészelni a következő száz–kétszáz esztendőben?

Ugyanakkor feltevődik a kérdés, mi lesz veled Jára, Unoka, Rava, mi lesz veletek hegyek, dombok közé zárt apró falvak, szerte Erdélyországban?

Milyen szépen is hangzik, Ráva, Jára, Póka, Unoka, mintha ősrégi sámánok imáját hallanám...

Ha csak a száraz statisztikai adatokat nézzük, akkor nem sok jót várhatunk. A népesség csökken, a gazdasági erő minimális, az emberekben a tartás megingott, nincsenek vezetők, nincs kire felnézni.

Pókában a népesség egyre csökken. Míg 1941-ben 779 lelket tartottak számon, sőt az ötvenes években még többen is voltunk, ma már csak 467-en vallják magukat pókainak, és ebből is csak 370 reformátusnak (dr. Szöllősi Árpád nem hivatalos felmérése, 2000. jan. 1-i adatok).

A születési arány a lehető legrosszabb, a népességi piramis a feje tetején áll, hiszen a 467 lélekből csak 28 a 0–5 éves korosztályhoz tartozó gyermek, tehát a népesség nem egészen 6%-a, míg az öregek, a 60 éven felüliek 177-en vannak, azaz az összlakosság 37%-át teszik ki. Ha hiszünk a statisztikának, várható, hogy a falu lakossága 10–15 év múlva már nem fogja elérni a 300 lelket.

A falvak elnéptelenedése a mai globalizálódó világunkban nem egyedülálló jelenség. Európa-szerte néptelenednek el falvak, alakulnak újabb és újabb metropolisok, amelyek magukba szívják a falvak lakóit, a fiatalságot.

De nem is kell olyan messze mennünk, hiszen a mi szomszédságunkban a szász falvak elnéptelenedtek, elpusztultak. Ez lenne a mi sorsunk is?

Pókát ugyanakkor dupla átok sújtja. Nem elég, hogy az elvándorlás szédítő méreteket öltött, az elmúlt évtizedekben a nemzetiségi elnyomás is szorongatta, elsősorban gazdaságilag, és szorongatja ma is.

Megvan-e az emberekben az a tartás, az a gerincesség, ami a harmincas évek „legényeit” jellemezte? Megvannak-e azok a kulturális megnyilvánulások, amikből tanulhattak a fiatalok? Megvan-e a közösségnek az a kohéziós, összetartó ereje, ami jellemezte az ötvenes-hetvenes évek konfirmandusait, amikor még tízen, vagy még többen is konfirmáltak? Vagy csak egy másik példát vegyünk. Valamikor büszke volt az, aki szépen megrakott szénásszekérral ment végig a falun.

Végül is hol van a kiút ebből az ördögi körből?

Lehet-e nekünk is célunk a kitelepítés, kitelepülés, még ha megvolnának is rá a törvényes lehetőségek, a pénzügyi keretek, a szervezettség, ami mind, mind hiányzik.

Semmiképpen nem! Nem, mert akkor már nem lenne Póka, sem Unoka, sem Jára, sem...

Maradunk, mert maradnunk kell, mert nincs aki elmenjen (aki tehetne és merte, legyőzte a lelkiismeretét, már úgylis element), maradunk, mert az Enyed, az Ógát, a Szélesgödör, a Kopár és a Temető csak itt van, máshol sehol a világon, és a sírokat és a templom öreg – annyi vihart megért – harangját nem vihetjük magunkkal, és másra sem bízhatjuk. Maradunk, amíg erőnk engedi, mert számunkra csak itt van hely!

És várjuk haza az elszármazottakat. Várjuk, hogy sok Gede Péter jöjjön vissza Pókába, de várjuk Ellát is, hogy legalább nyaranta itt legyen, Olgát is hogy kapáljon a Nyárason, és hozzák az unokákat. Sokakat várunk vissza, nem csak látogatóba, hanem jöjjenek új gondolatokkal, ötletekkel, ha tehetik pénzzel mi pókaiak is lendítsünk valamit ezen a falun, bár egy kicsit, ne csak a svájciak. Sok kicsi sokra megy, próbáljuk meg.

És reménykedünk, és bízunk. Reménykedünk, és belefogózkodunk a legkisebb kezdeményezésbe, ötletbe is, és bízunk valamiben, valami megfoghatatlanban, aminek jöni kell. Talán a Régiók Európájában, talán magunkban, talán a Jóistenben.

Reménykedünk a Régiók Európájában, mert ha lehet a dél-tirolinak Olaszországban dél-tirolinak (azaz német nyelvűnek vagy ladinnak) megmaradni és széles körű autonómiát élvezni, és ha szabad Spanyolországban a katalánoknak katalánul beszélni, akkor miért ne lenne szabad nekünk, pókaiaknak az Európai Unió szomszédságában, az előszobájában megmaradni pókaiaknak! És félünk, hogyha ez a csoda is megtörténne, akkor talán – kézenkőzön – még ez is elsikkadna, mint annyi minden.

Igaz, hogy sok minden hiányzik itt a Kopár alatt. Hiányzik a Hangya Fogyasztási (Termelő és Értékesítő) Szövetkezet. Hiányzik a Takarékpénztár, hiányoznak a pénzügyi keretek, amint azt ezelőtt több mint százötven évvel a legnagyobb magyar, Széchenyi István is írta: hiányzik a „Hitel”, hiányoznak a vezetők, az a sokat emlegetett „infrastruktúra”, hiányoznak a gazdatanfolyamok, az „aranykalászos” gazdák, hiányoznak a tehéncsordák és a nyájak, hogy megrágyázzák a kifáradt sovány földeket, hiányoznak a legények, akik megrakják a szénásszekereket.

És a sok hiány és siránkozás közben azért szét is kéne nézünk. Nem mondom, nehéz ma Pókában megélni, és akinek nincsen nyugdíja, vagy valami más megélhetési forrása, az a mezőgazdaságból csak tengeti életét, pedig hogy a termékek árai nem is olyan rosszak, csak az átlagtermés van a lehetőségek, a racionális gazdálkodás határai alatt.

Nem is az árakkal van a fő baj, hanem inkább a mezőgazdaság szervezésével, a struktúrákkal, a kis parcellákkal, az egy tehénkével, és azzal, hogy nem azt termelünk és nem úgy ahogy kéne, s nincs meg az értékesítéshez szükséges érdekvédelmi szervezet.

Emlékezzünk csak vissza, voltak Pókában jó gazdák, akiknek díjazott teheneik, lovaik voltak, és akik megélték munkájuk gyümölcséből, gyerekeket neveltek fel, értelmes fiatalokat adtak a közösségnek, akik Póka határain kívül is megállták helyüket. Volt még Pókában tejszarnok és disznóhizlalda. Igen, a szervezéssel, a törvényes háttérrel, a hozzáállással van

a baj. Néha az az érzésem, hogy valakinek, valakiknek nem is érdeke, hogy jól menjenek a dolgok.

De a közelmúltban is voltak olyan fellobbanásai a pókai közösségi életnek, ami példa értékű. Emlékezzünk csak vissza a gázbevezetésre, amikor a falu példamutatóan viselkedett, pedig nem volt könnyű azt a sok pénzt összeszedni, nem volt könnyű azoknak a munkája sem, akik ezt intézték.

És vannak emberek, akik most is sikeresek. Nem irigylem őket, sőt, sok sikert kívánok nekik, és azt, hogy mások is kövessék példájukat.

Reménykedjünk a csodában, abban, hogy Pókában ismét hangos lesz az iskolaudvar a szünetekben, hogy a templomban konfirmáláskor nem lesz elég hely, és még sok mindenben...

Reménykedjünk, de főleg tegyünk is érte valamit!

id. Tolvaly Ferenc